

יגאא קורצאק קורצאק
 ישראל תقرأ كورنشاك

פּרָנַק

מאת: יאנוש קורצ'אק, כתבים ו', עמ' 79-83

תרגום: אורי אורלב

- אַתֶּם יוֹדְעִים מִי זֶה גְּאָסִינְסְקִי [שְׁחָקוּ דְּיַע בְּנֵי שָׁה]?

- יוֹדְעִים

- וְקוֹנָצָה [י"הזמיר של נרשה"]?

- יוֹדְעִים.

- וּמְרֻגוֹט קִפְטֻלֹבְנָה [זְמֶרֶת אוֹפְרָה]?

- יוֹדְעִים.

- אַתֶּם מְכִירִים אֶת כָּל הָאִישִׁים הַדְּגוּלִים הַחַיִּים בְּנֵי שָׁה, בְּאַרְץ וּבְחוּץ-לְאַרְץ?

- מְכִירִים.

- וְאֵת פְּרָנַק אַתֶּם מְכִירִים?

- אֵיזָה פְּרָנַק?

- נו, פְּרָנַק, שְׂאִין לוֹ שֵׁם מִשְׁפָּחָה.

- לא, אֵינְנוּ מְכִירִים פְּרָנַק.

- הִנֵּה, דַּעְתִּי!

אַמְנֵם אֵין לְפְרָנַק שֵׁם מִשְׁפָּחָה; עוֹד לְפָנַי שְׁנוֹלַד דַּע כָּל אֶחָד שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שֵׁם מִשְׁפָּחָה, וְלִמְרוֹת זֹאת נוֹלַד.

מָה דַּעְתְּכֶם? זְאָטוּט כְּזֶה, אֶרְכּוּ בְּקִשֵׁי חֲמִשִּׁים סְנְטִימֶטְרִים וּכְבֵר פְּרָחַח הַעוֹשֶׂה "דְּנִקָּא", מִשְׁטָה בְּכָל הַמְּנַהֲגִים הַמְּקַדְּשִׁים וּמַעַז לְהוֹלֵד לֹא רַק בְּלִי שֵׁם מִשְׁפָּחָה, אֶלֶּא כְּאֵלוּ בְּלִי אָב וּלְלֹא תוֹסְפוֹת רְשָׁמִיּוֹת רַבּוֹת אַחֲרוֹת.

הֵאֵם הַחֲלִיק פְּרָנַק בְּהַכְעָנָה חֲרִישִׁית וּבְלִי לְעוֹרֵר תְּשׁוּמַת לֵב לְתוֹךְ שׁוֹרֵת פְּלֵאֵי הַבְּרִיאָה?

מָה פְּתָאוּם; הוּא צָרַח, נֶאֱבַק וּבַעַט כְּאֵלוּ הִיָּה לוֹ לֹא אָב מְכַבֵּד אֶחָד אֶלֶּא שְׁלוֹשָׁה.

- מִמֶּשׁ לְהַכְעִים – נְכוּן?

- וְעוֹד אֵיךְ.

- גַּם לְפִי דַּעְתִּי.

מָה לַעֲשׂוֹת: קָרָה.

לְהוֹלֵד אֵין מִשְׁמַעוֹ עֵדוֹן – לְחַיּוֹת. פְּרָנַק יָכוֹל הִיָּה לְזָכוֹת בְּהַשְׁבַּת כְּבוֹדוֹ. יָכוֹל הִיָּה לְמוֹת חֲדָשִׁים, שְׁלוֹשָׁה אוֹ אַפְלוֹ אַחַד-עֶשֶׂר חֲדָשׁ אַחֲרֵי הַלְּדוֹ. כִּי נוֹהֲגִים יְלָדִים רַבִּים לֹא רַק בְּלִי, אֶלֶּא גַם עִם שְׁמוֹת מִשְׁפָּחָה. כְּבוֹד הַאֲזָרַח הַצִּיץ בְּחֶדֶר: מַחְנֹק, חֲשֵׁף, לְכַלּוֹף, רַעַב. אֶחָד כְּזֶה אוֹסֵף אֶת עֲצָמוֹ וּמְגַדִּיל אֶת חוּג הַמְּלֻאָכִים, לְמְרוֹת שְׂאֵף עֵתוֹן אֵינוֹ מוֹדִיעַ עַל כֵּךְ.

אֵד פְּרָנַק הִיָּה מִשְׁהוֹ אַחֵר: הוּא הַחֲלִיט לְחַיּוֹת בְּ"לְהַכְעִים" אֶת כָּל הַעוֹלָם – הַבְּנֵתָם?

אִמּוֹ מְסָרָה אוֹתוֹ לְמוֹסַד הַזֶּנָה – לֹא אַכְפַּת לוֹ; הִיא פְּגָרָה בְּתִשְׁלוּמִים – לֹא אַכְפַּת לוֹ. שְׁלוֹשָׁה מִבֵּין בְּנֵי גֵילוֹ עָזְבוּ אֶת עֵמֶק הַבְּכָא הַזֶּה שֶׁל שְׁמוֹת מִשְׁפָּחָה – לוֹ זֶה לֹא הִיָּה אַכְפַּת. הוּא דַּע, שְׂאִין דָּרָךְ אַחֲרֵת מִשׁוּם כִּי חֲלָה בַּמַּחֲלָה הַאֲנִגְלִית (שֵׁם חֲכָם: רַכְכַּת) – אֶבֶל הַמְּשִׁיף לְחַיּוֹת לְמְרוֹת הַכָּל. הַתְּעַקֵּשׁ, חֲרַק שְׁנַיִם (שְׁנַיִם עוֹד לֹא הָיוּ לוֹ) – וְהַמְּשִׁיף לְחַיּוֹת.

מה אפשר לעשות לאחד פנה?

"אגדת צער בעלי חיים" דואגת לכלב עזוב, אבל לא לילד שאין לו שם משפחה. משום כך יכול היה פרנק לשוטט בלי לעורר תשומת לב. זאת מן הצד החקיי, אבל למעשה עדין לא ידע ללכת. אני, למשל, יכול להיות בעל בית, אבל במה אקנה אותו?

מובן!?

פרנק היה בו ארבע פאָר התיחיל לשרת. בבקשה לא להתיחס לכך במובן המלולי: ילד בו ארבע, שגם אין לו בכלל שם משפחה, לא יכול להיות משרת אצל רופא או מצחצח רצפות אצל עורך-דין, ולא עוזר בחנות מנורות, יינות או במזנון. אבל פרנק נדנד את עריסת התאומים של פועלת בנגן ושתה את החלב שלהם. הפועלת נחשה שהיא שותה להם את החלב ובשל כך הפכה על ראשו בספל הריק, אבל היא היתה מפה אותו גם אם לא היה שותה את החלב, אז לשם מה יהיה "יותר קדוש מהאפיפיור" plus הגון que le ["יותר צדיק מהאפיפיור"] בנקאי או אביו של בנקאי.

כשהיה בו שבע אכל תריסר נקניקיות. הספור היה כך: חבתן [עושה חביות] אחד הזמין אורחים והשתפר וכשהלך להגיש נקניקיות לאורחיו, נפל ואבד חבילה אחת. קורה שלא רק חבתן משתפר, אלא גם רוקח, סטודנט לרפואה, מזכיר של כתביעת שמרני. אבל נניח לכל זה. די היה שפרנק אכל בבת אחת את כל תריסר הנקניקיות ונכנס בו כוח גדול.

הוא עלה על השלב העליון בסולם (לא סולם חברתי – אלא סולם המוביל לשוֹבֵד) וחשב:

"מסתבר, שהאנשים האציליים ביותר בעולם הם – השתגנים".

ומאחר שזיק של אידיאל חבוי אפלו בנפשות ללא שם משפחה, החליט פרנק להיות אצילי, זאת אומרת – שתגן, ולאבד נקניקיות.

האם ידוע לכם מי השליך עכבר בחמישי באוקטובר שנת 1897 לתבת הדאר העירונית ברחוב חלודנה? וכאשר פקידי הדאר הוציאו את המכתבים נמלט העכבר על נפשו בצנחה והם כלם נבהלו, ואחר-כך היו כאלה שפרצו בצחוק והיו שקללו? אתם יודעים מי עולל זאת?

- איננו יודעים.

- פשוט, פרנק.

- היודעים אתם מי נפץ את זגוגית פנס הרחוב בשדרות רושלים?

- איננו יודעים.

- גם בו פרנק.

והיודעים אתם מי כתב שיר תחת הכותרת Euviva l'arte [תחי האמנות]?

- טטמאיר.

- טוב מאוד. ויודעים אם איזו אופרה פתב מלצר?

- מריה.

- מצנן. והיודעים אתם מיהו המנהל של הפילהרמונית?

- רייכמן.

- ומה היא פנינת הרי הסטרה?

- זקופנה ועין הים.

- יוצא מן הכלל. צריך לדעת הכל.

פרנק לא ידע בודאי שבהכניסו עכבר לתבת דאר, ועוד בלי להדביק עליו בול, הוא מסתכסך עם משרד הדאר והטלגרף.

יליאז קורצאק קוויצ'אק
اسرائيل تقرا كورنشاك

כְּשֶׁנִּפְצַח אֶת זְגוּגִית פִּנֵּס הָרְחוּב הוּא הַסְתַּתְּכָסָּף גַּם עִם עִרְיֵית הָעִיר וְרִשָּׁה. וְאוּלַי יָדַע – אֲבָל
כְּשֶׁהִפְרִיחַ הַזֶּה בּוֹ הָעֵשֶׂר יִהְיֶה כָּל כָּד קִשָּׁה עֵרָף, כָּל כָּד חֲצוּף, שְׂיִצְפָּצֵף עַל כָּלָם.

הָרָשׁוּ לוֹ לְהַגְלֵד, הָרָשׁוּ לוֹ לִגְנֹב תַּפּוּיחֵי אֲדָמָה מִתַּרְנֻגּוּלוֹת, הָרָשׁוּ לוֹ לְהַתְהַלֵּךְ עַל רִגְלִים עֲקָמוֹת,
הָרָשׁוּ לוֹ שְׂרַגְלָיו יִתְנַשְּׂרוּ (אוּלַי אַחֲרֵי אֲכִילַת תְּרִיסַר תְּנִיקִיּוֹת), אֲבָל הוּא לֹא רָחַשׁ שׁוּם הַכָּרַת
תּוֹדָה, רִגְשֵׁי הַכְּנָעָה אוֹ יַחַס שֶׁל כְּבוֹד לְאִישׁ.

הֵאֵם תִּאֲמִינוּ שְׁעַל אוֹתוֹ נַעַר, שֶׁהוּא הַיּוֹם בּוֹ אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה, כִּתְבוּ לִפְנֵי זָמַן קֶצֶר בְּכָל עֵתוֹנֵי וְרִשָּׁה?

- הֵאֵם הוֹפִיעַ בְּתַאֲטְרוֹן?

- לֹא וְדוֹקָא.

- כִּתְבֵּן סוֹנֶטָה?

- גַּם זֶה לֹא.

- טִבַּע בְּ"עֵין הַיָּם"?

- מָה פְּתָאוּם? הוּא גִּנְבֵּן מִן הַמְּנַהֵל וְהַמְּנַהֵל תִּפְסֵן אוֹתוֹ עַל חֵם.

- תִּפְסֵן אוֹתוֹ?

- כּוֹ, הַפְּשָׁע תִּמְיֵד מִתְנַגֵּלָה. מַעֲשֵׂה נִפְשָׁע תִּמְיֵד נִחְשָׁף וְיֵד הַצֶּדֶק תִּמְיֵד תַּשְׁיֵג אֶת הַפּוֹשֵׁעַ.

- אֵיזָה נַעַר – נוֹ, נוֹ! מָה כִּבֵּר יִצְמַח מִמֶּנּוּ?

- עֲכָשׁוּ הַבְּנֵתָם! עֲכָשׁוּ אֶתְם כִּבֵּר יוֹדְעִים מִי זֶה פְּרָנֵק?

- יוֹדְעִים: גִּנְבֵּן.

- וְיוֹדְעִים אֶתְם מִי הוּא הַצֶּרֶף הַפּוֹלְנִי הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר?

- יוֹדְעִים: מְטִיקוֹ! לֹא נִכּוֹן פְּנֵי שְׂזָה מֵאֲלָצ'בִּסְקִי. – שְׂקֹר, מִפְּנֵי שְׂזָה פּוֹפּוֹבִסְקִי! – הִלְאֵה פּוֹפּוֹבִסְקִי,
יַחֲוִי קוֹסְאָק! – יַחֲוִי פְּאֵלְאָט!

- אֲבָל רְבוּתִי – יוֹתֵר בְּשִׂקְטוֹ! – וְהִיכֵן נִמְצָאת "עֵין הַיָּם"?

- בְּהַרֵּי הַטְּטָרִים.

- יוֹצֵא מִן הַכְּלָל! צְרִיף לְדַעַת אֶת הַכָּל... וּמִי זֶה פְּרָנֵק, וּמִי זֹאת קוֹלְאָרִי? [זְמַרְת אֵיטְלִקְזָה בִּינוּנִית וְלֹא
מַעֲרָת]

הֵאֵם זֶה בְּרוּר?

